

5.6.4 Zeměpis

Charakteristika předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu:

Samostatný vyučovací předmět Zeměpis vychází obsahově ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět na 1. stupni. Vzdělávací obsah předmětu má přírodovědný i společenskovední charakter.

Vzdělávání v předmětu Zeměpis směřuje k:

- postupnému odhalování souvislostí přírodních, hospodářských a sociálních podmínek života lidí
- orientaci žáků v České republice, v Evropě a ve světě
- poznávání problémů současného lidstva a uvědomování si civilizačních rizik
- odpovědnosti za kvalitu života na Zemi a vztahu lidí k životnímu prostředí

Předmět Zeměpis je vyučován jako samostatný předmět na 2. stupni školy.

Časová dotace: je pro 6. ročník 2 hodiny týdně, pro 7., 8. a 9. ročník 1+1 disponibilní hodina týdně.

Zeměpis používá tyto formy a metody výuky - výkladové hodiny, hodiny s problémově pojatou výukou, školní projekty, naučné vzdělávací programy a terénní výuku (cvičení a pozorování v terénu, zeměpisné exkurze). Při výuce jsou používány učebnice, atlasy, pracovní sešity, zeměpisné příručky, mapy a další pomůcky.

Výuka probíhá v kmenových učebnách nebo v přírodopisné učebně. Žáci v hodinách pracují v rámci celé třídy, ve skupinách, nebo individuálně. Terénní výuka se uskutečňuje v blízkém okolí školy, případně jako exkurze do vzdálenějších lokalit. Při praktických činnostech se třída rozděluje na pracovní skupiny.

Předmět Zeměpis má integrující charakter již svojí podstatou, spojuje poznatky přírodního prostředí se socioekonomickými poznatky. Realizace zeměpisu probíhá v úzké koordinaci s dalšími vyučovacími předměty (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Dějepis, Občanská výchova) a společně s nimi integruje související témata. Komplexní přístup zeměpisu učí žáky pracovat v širších souvislostech a s více zdroji informací.

Průřezová témata:

V předmětu Zeměpis jsou integrována průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova - řešení problémů a rozhodovací dovednosti; kreativita; hodnoty, postoje, praktická etika; mezilidské vztahy;

Výchova demokratického občana - principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování; občan, občanská společnost a stát; formy participace občanů v politickém životě

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - Evropa a svět nás zajímá; jsme Evropané; objevujeme Evropu a svět

Multikulturní výchova - principy sociálního smíru a solidarity; kulturní diference; lidské vztahy

Environmentální výchova - základní podmínky života; ekosystémy; vztah člověka k prostředí; lidské aktivity a problémy životního prostředí

Mediální výchova - interpretace vztahu mediálních sdělení a reality; kritické čtení a vnímání mediálních sdělení; fungování a vliv médií ve společnosti

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

Učitel:

- vhodně motivuje žáky k získávání geografických informací z různých zdrojů
- vede žáky k nalezení vhodných způsobů učení, k používání vhodných pomůcek (encyklopedie, mapy)
- podporuje u žáků samostatnost a tvořivost zadáváním vhodných úkolů a referátů
- propojuje poznatky z jiných vzdělávacích oblastí
- vede žáky k používání odborné terminologie a jejímu využití v praxi

Kompetence k řešení problémů:

Učitel:

- vede žáky k vyhledávání a kombinování informací z různých zdrojů a k jejich využívání při řešení problémů
- usiluje o využití různých metod k řešení a vyvození závěrů
- pomáhá nalézat a pojmenovat shodné, podobné a odlišné znaky geografických objektů, jevů a procesů
- seznamuje žáky s podstatnými lokálními, regionálními a globálními problémy přírodní a společenské sféry
- vede žáky k hledání logických vazeb a souvislostí

Kompetence komunikativní:

Učitel:

- vede žáky ke správné formulaci vlastních myšlenek a názorů a jejich vyjadřování při vzájemné diskuzi
- snaží se o diskuzi ve třídě, o nalezení společných řešení
- vede žáky k naslouchání a respektování názorů druhých

Kompetence sociální a personální:

Učitel:

- vede žáky k práci ve skupině, vytváří příležitosti pro diskuzi žáků
- navozuje situace vedoucí k posílení sebedůvěry žáků, pocitu zodpovědnosti
- rozděluje pracovní úkoly ve skupině, vede žáky k vytváření pravidel pro práci v týmu a kontroluje dodržování postupů práce
- směřuje žáky k ochotě pomoci a o pomoc požádat

Kompetence občanské:

Učitel:

- podporuje u žáků zájem o životní prostředí, o místo ve kterém žijeme
- na konkrétních příkladech vysvětluje a uvádí nutnost ochrany životního prostředí
- posiluje u žáků zodpovědnost za zachování udržitelného rozvoje společnosti
- vede žáky k uplatnění svých znalostí a dovedností v praktickém životě
- zdůrazňuje žákům dodržování pravidel slušného chování a ohled na druhé
- vede žáky ke sledování aktuálního dění ve světě

Kompetence pracovní:

Učitel:

- zadává žákům úkoly tak, aby měli možnost si práci sami organizovat, navrhnout její pracovní postup a časový rozvrh
- vede žáky k používání geografických pomůcek v praktickém životě
- dbá na dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel při práci žáků v terénu

Kompetence digitální

Učitel:

- požaduje zapojení digitálních technologií do výuky, do přípravy na výuku
- posiluje ovládání běžně používaných digitálních zařízení, jejich aplikací a služeb
- podporuje rozhodování, kterou technologii pro jakou činnost či řešený problém využít
- vede žáky k chápání významu digitálních technologií pro lidskou společnost